

Onderwerp

Masterplan Romeins Verleden

Opsteller	Ilona Haas	Behandeldatum	11 juni 2024
Programma	Cultuur en Cultureel erfgoed	Status	Openbaar
Portefeuillehouder	T.F.A. van Elferen		

Advies

1. Het Masterplan Romeins Verleden vast te stellen, waarin de wijze waarop we het Romeinse verhaal van Nijmegen willen inzetten in goede samenwerking met de GMR om Nijmegen te positioneren als dé Romeinse hoofdstad van ons land.
2. De brief 'Masterplan Romeins Verleden' aan de raad vast te stellen.

Aanleiding

In de Erfgoedstrategie 2020 is vastgesteld dat een Masterplan voor het visualiseren en beleefbaar maken van de Romeinse Limes (Unesco Werelderfgoed) van Nijmegen wordt ontwikkeld. Afgelopen jaren is samengewerkt met de provincie Gelderland en de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) om de kansen voor toerisme en recreatie van het unieke Romeinse verleden van de provincie ten volle te benutten in een breed gedragen Masterplan Romeins Verleden. Ook het beheer en behoud van de vindplaatsen en vele duizenden vondsten in archeologische depots en musea en het (wetenschappelijk) onderzoek om het verhaal aan een breed publiek te vertellen maken onderdeel uit van dit plan. Op 12 juni zal in het bestuurlijk platform Cultuur van de GMR het Masterplan Romeins Verleden worden vastgesteld.

Beoogde impact

Het Masterplan Romeins Verleden omvat voor de komende 8 jaar een basisinfrastructuur en een gebiedsgerichte aanpak voor projecten en visualisaties om het Romeinse erfgoed en in het bijzonder het deel dat is opgenomen op de UNESCO Werelderfgoedlijst, de Neder-Germaanse Limes (noordelijk deel van de Romeinse rijksgrens), zichtbaar en beleefbaar te maken en het verhaal dat onderdeel is van ons verleden en onze identiteit aan een breed publiek te vertellen. Daarmee voldoen we aan de doelstellingen van UNESCO en verplichtingen om het Werelderfgoed in stand te houden.

De projecten en plannen in het Masterplan Romeins Verleden dragen bij aan het positioneren van Nijmegen als dé Romeinse hoofdstad van ons land, aan de citymarketing doelstellingen en de versterking van de toeristische en recreatieve mogelijkheden. Het Valkhofmuseum speelt hierin een prominente rol.

De samenwerking op het gebied van (wetenschappelijk) onderzoek en beheer van de archeologische vondsten en vindplaatsen zetten Nijmegen in de schijnwerpers om in aanmerking te komen voor de vestiging van het nog op te richten kenniscentrum van het Unesco Werelderfgoed van de Neder-Germaanse Limes.

Het Masterplan Romeins Verleden maakt onderdeel uit van het programma Cultuur en Cultureel erfgoed van de stadsbegroting, met als specifieke doelstelling het verleden zichtbaar en beleefbaar te maken en het toeristisch profiel met de Limes te versterken.

Argumenten

- 1.1 *Door Unesco is bepaald dat de zones op de Werelderfgoedlijst herkenbaar en beleefbaar moeten zijn bij een groot publiek.*
Indien vindplaatsen die tot het Werelderfgoed behoren niet beleefbaar zijn of de verhalen niet verteld worden, worden de doelstellingen van UNESCO om respect voor het verleden en voor andere culturen te hebben niet behaald, waardoor UNESCO kan besluiten de status te schrappen. Dit heeft gevolgen voor het gehele tracé in meerdere gemeenten, provincies tot in Duitsland.
- 1.2 *De economische kansen om het toeristisch-recreatief potentieel van UNESCO Werelderfgoed te benutten zijn groot en dragen bij aan de versterking van de doelstellingen van citymarketing.*
Wanneer Nijmegen zich nationaal kan profileren als dé oudste en dé Romeinse stad van Nederland en dat tevens in samenwerking met de potentie van vindplaatsen in de regio kan doen, heeft dat een versterkende werking op de aantrekkingskracht op de gemeente en de regio voor bezoekers.
- 1.3 *Met het programma Cultuur en Cultureel Erfgoed wordt het doel nagestreefd het verleden beleefbaar te maken en zichtbaar in de stad.*
De vele projecten en plannen van het Masterplan Romeins Verleden zijn erop gericht om het Romeinse verleden van de stad in het straatbeeld, via educatieprogramma's en evenementen te laten ervaren en bezoekers en bewoners te betrekken bij het gedeelde verleden.
- 1.4 *Het masterplan verenigt de kleinere en grotere initiatieven tot een geheel, wat de inzet van middelen effectiever maakt en het draagvlak vergroot.*
De samenwerking die het opstellen van het masterplan binnen de stad en met de regio heeft gebracht en in de uitvoering wordt voortgezet, zorgt ervoor dat middelen in gezamenlijkheid kunnen worden ingezet en daardoor doelmatiger worden. Een gezamenlijk programmateam en merkstrategie is daar een voorbeeld van. De provincie is dan ook bereid een forse bijdrage te doen bij de uitvoering.
- 1.5 *In het Masterplan Romeins Verleden wordt rekening gehouden met klimaatdoelstellingen, inclusiviteit en toegankelijkheid.*
In de opzet van projecten en de uitwerking van plannen staat duurzaamheid, bijvoorbeeld op het gebied van inpassing in het landschap of mobiliteit, hoog in het vaandel. Er is een doelgroepenanalyse gemaakt, waardoor evenredig over de gebieden verspreid diverse doelgroepen worden aangesproken.

Kanttekeningen

- 1.1 *De samenwerking met de GMR en de provincie is cruciaal om de positionering van de regio en Nijmegen als Romeinse stad neer te zetten.*
Het masterplan is zo opgesteld dat een langdurige samenwerking met de GMR en de provincie wordt aangegaan om zo de doelstellingen van een groot bereik, efficiëntie en bijzondere projecten te kunnen behalen en financieren. Om het bestuurlijk draagvlak voor de langere termijn te behouden wordt een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) opgesteld. Daarmee wordt het risico om bijdragen te leveren aanvaardbaar.

1.2 *De financiële bijdragen van de GMR en de provincie Gelderland zijn voor vier jaar (tot en met 2028) toegezegd.*

Het Masterplan is zo opgesteld dat voor ten minste 8 jaar intensieve aandacht wordt gegeven aan het realiseren van visualisaties, projecten en onderzoeken om het potentieel voor de regio en Nijmegen optimaal te benutten. De financiering is voor vier jaar vastgelegd. De verwachting is dat, bij het zichtbaar halen van doelen en binnenhalen van externe fondsen, een stevige basisinfrastructuur kan worden neergezet in de eerste vier jaar, waarna minder middelen nodig zijn om de projecten voort te zetten én ondernemers en instellingen op niveau zijn een waardevolle bijdrage te leveren. Daarnaast blijven middelen vanuit de partners (GMR en provincie) op de langere termijn noodzakelijk. De SOK wordt opgesteld zonder einddatum, waardoor commitment en bestuurlijk draagvlak beter behouden blijft. Daarmee wordt het risico na vier jaar aanvaardbaar.

Financiën

In het programma Cultuur en Cultureel erfgoed is vanuit de Erfgoedstrategie 2020 structureel €120.000 beschikbaar voor de visualisatie en beleefbaar maken van het Romeinse verleden. Dit bedrag wordt ook ingezet voor de uitvoering van de plannen in Nijmegen. Incidenteel kan dit voor projecten verhoogd worden of uitgebreid door externe fondsen en partners.

Vervolg

Op 12 juni wordt het Masterplan Romeins Verleden vastgesteld in het Bestuurlijk Platform Cultuur van de GMR.

Gestreefd wordt om de Samenwerkingsovereenkomst ten behoeve van de doelstellingen uit het Masterplan in concept in oktober aan de GMR, de provincie en de gemeenteraad voor te leggen, waarna in december ondertekening kan plaatsvinden.

In december wordt een evenement gepland waarin het Masterplan Romeins Verleden op ambitieuze wijze publiekelijk wordt gepresenteerd en de SOK wordt ondertekend.

In november wordt een strategisch plan opgeleverd voor de ontwikkeling van een Kenniscentrum Werelderfgoed Romeinse Limes in Nijmegen. Vanaf 2025 is een programmateam operationeel om de uitvoering van het Masterplan op te starten aan de hand van een meerjarenplan.

Bijlage(n)

1. Raadsinfobrief Masterplan Romeins Verleden
2. Masterplan Romeins Verleden